

Ina Poteko

Filozofska fakulteta, Ljubljana

DOI: 10.4312/SSJLK.59.105-114

Sporazumevalne navade in jezikovne izbire študentk in študentov v sms-ih in sporočilih iz mobilnih aplikacij

Namen prispevka¹ je ugotoviti, kakšne navade imajo študentje² pri sporazumevanju na daljavo ter kakšen je jezik sms-ov in sporočil iz mobilnih aplikacij za dopisovanje. Opravljena je bila analiza 3900 sporočil študentov s Filozofske fakultete UL, poleg tega pa je bila izvedena anketa o njihovih sporazumevalnih navadah. Da lahko njihovo sporazumevanje postavi- mo v širši kontekst, je bilo analiziranih tudi deset daljših pogovorov. Študentje se na daljavo pretežno sporazumevajo preko sporočil, način komunikacije pa prilagajajo različnim naslovnikom in namenom. Njihova sporočila so večinoma kratka, svojo repliko pa razdelijo v več sporočil. Pogoste jezikovne značilnosti zasebnih medvrstniških sporočil so nestandardna raba ločil in velike začetnice, neuporaba šumnikov, zapis besed po izgovoru, izpuščanje samoglasnikov, neknjižni jezik in pogovorni besedni red.

sporočila, sms-i, družbena omrežja, mobilne aplikacije, slovenščina

This article examines university students' remote communication habits and language used in texting and writing messages in mobile apps. A total of 3,900 messages by students at the University of Ljubljana's Faculty of Arts were analyzed, and a survey of their communication habits was carried out. To place their communication within a wider context, ten lengthy conversations were also analyzed. Most students communicate with one another remotely through messages, adapting their communication to the addressee and messaging purpose. Their messages are mostly short, and they usually break up their replies into several messages. The common features of private messages between peers include non-standard use of punctuation and capitalization, absence of diacritics, spelling words based on how they are pronounced, omitting vowels, and using non-standard Slovenian and colloquial word order.

messages, texting, social networks, mobile apps, Slovenian

1 Uvod

Mobilne naprave so postale nepogrešljiv del našega vsakdana, z njihovim razvojem pa se spreminjajo tudi naše sporazumevalne navade. Pojav sms-ov in hiter porast njihove uporabe na začetku 21. stoletja sta vznemirila splošno javnost ter tudi jezikoslovke in jezikoslovce; gre za hitre, pretežno zasebne pisne izmenjave sporočil, v katerih se vsak posameznik lahko izraža, kakor želi. Od uvedbe sms-ov so minila tri desetletja, pretežen del komunikacije med mladimi pa se je v tem času prestavil na družbena omrežja in mobilne aplikacije za dopisovanje, ki sporočila posredujejo preko internetne povezave. Prispevek tako predstavlja komunikacijske navade in jezikovne izbire študentov pri medvrstniškem zasebnem sporazumevanju preko mobilnih naprav.

2 Sporazumevanje preko mobilnih naprav

Ljudje imamo potrebe po druženju, zato družba konstantno izumlja nove, bolj priročne in hitre metode, s katerimi ostanemo v stiku z drugimi in si delimo informacije (Harrison, Gilmore 2012:

-
- 1 Prispevek je nastal na podlagi magistrskega dela z naslovom *Sporazumevalne navade študentk in študentov ter njihove jezikovne izbire v sms-ih in sorodnih sporočilih*, 2022, mentorja prof. dr. Marko Stabej in doc. dr. Monika Kavalir.
 - 2 V prispevku je oblika za moški spol rabljena generično.

513). Naše sporazumevalne navade so se še posebej spremenile s pojavom interneta in mobilnih naprav, ki nam omogočajo, da smo dosegljivi ves čas (Hall, Baym 2012: 317). Nepogrešljiv del komunikacije na daljavo je sporazumevanje preko sporočil. Sms-e je mogoče pošiljati od uvedja-vitve mobilnega omrežja GSM (v Sloveniji je to omrežje v uporabi od leta 1996), množično pa so se sms-i začeli uporabljati na začetku tega tisočletja (Crystal 2008: 1–5; Michelizza 2008: 152, *Pokritost mobilnih omrežij*).

Pravo mobilno revolucijo pa je povzročil izid prvega iPhonea leta 2007, ki je postavil nove stan-darde zmogljivosti mobilnih naprav. Sčasoma so trg preplavili mobilni telefoni z velikim kapacitivnim zaslonom na dotik in strojno opremo visoke zmogljivosti, ki omogoča pogon strojno bolj zahtevnih aplikacij in spletnih strani (*Evolution of the Mobile Phone*). Tehnologija nam tako s svojim razvojem omogoča nove možnosti komunikacije z drugimi. Po eni strani je njen razvoj odgovor na sporazu-mevalne potrebe, po drugi strani pa tehnologija sama vpliva na sporazumevalne navade posame-znikov, skupin in celotne skupnosti. Če so se zdele ugotovitve, da se sms-i pošiljajo med službo ali s stranišča (Harrison, Gilmore 2012), da mladi družbena omrežja preverijo tik pred spanjem (Takahashi 2014) in da obvestila pogosto pogledajo, takoj ko se zbudijo (Schaeffer 2019), v pre-teklosti vsaj nekoliko presenetljive, je danes to, vsaj pri mladih, nekako pričakovano vedenje. Pri komuniciranju ne gre več za vprašanje, kateri način komunikacije uporabljamo, temveč predvsem, zakaj smo ga izbrali med možnostmi, ki se nam ponujajo (Haddon 2005: 7). Izbira danes namreč presega preprosto odločitev sporočilo ali klic; aplikacije ponujajo najrazličnejše funkcije, na pri-mer deljenje različnih datotek in pošiljanje glasovnih sporočil, reagiranje na sporočila ter povratno informacijo, ali je sporočilo že prejeto in prebrano, pomembno pa je tudi, kolikšno stopnjo varnosti aplikacija omogoča.

2.1 Sporočila

Mobilni telefoni so bili sprva primarno namenjeni operiranju s števkami, ne pa sporočanju s črkami, zato je bila komunikacija preko sms-ov predvsem na začetku zelo odvisna od tehnoloških omejitev (Crystal 2008: 5–6). Te so se kazale predvsem v omejenosti števila znakov in v časovno dolgotrajnem tipkanju (Kalin Golob 2008). Vendar pa so imeli sms-i tudi številne komunikacijske prednosti in so hitro postali zelo priljubljen način sporazumevanja: bili so cenovno ugodni, hitri in nevsiljivi (Lyddy idr. 2014: 547), prav tako pa so bili bolj zanesljivi, saj jih je uporabnik prejel, takoj ko je imel signal. So tudi dobra alternativa klicem v hrupnih okoljih in bolj zasebni, sploh pri komu-niciranju v javnem prostoru, posamezniku se ni treba odzvati takoj, med dopisovanjem pa lahko počne tudi druge stvari (Crystal 2008: 92–97).

Sms-om so podobna sporočila na družbenih omrežjih in aplikacijah, ki za dopisovanje potre-bujejo internetno povezavo. Mnoga družbena omrežja vključujejo tudi možnost pošiljanja in pre-jemanja sporočil, takšna so na primer Facebook, Instagram, TikTok in Twitter. Poleg tega pa je v uporabi tudi mnogo aplikacij, ki so primarno namenjene pošiljanju in prejemanju sporočil ter drugih predstavnosti, na primer Snapchat, WhatsApp, Viber, Discord, Signal in Telegram. Boljša mobilna omrežja in zmogljivejše mobilne naprave omogočajo hitrejši in cenovno ugodnejši prenos podatkov, kar je povzročilo, da se je znaten del komunikacije preselil na aplikacije, ki za svoje delovanje potrebujejo dostop do interneta.

Ena od raziskav v Veliki Britaniji je pokazala, da imajo mladi (16–24 let) na mobilnih napravah v povprečju kar 8,7 aplikacij za komunikacijo (*Adults' Media Use and Attitudes Report 2022*, 1–2, 23–24), najbolj priljubljene nasploh pa so Instagram, Snapchat in TikTok. Tudi v Združenih državah Amerike (*MobileLife Behaviour Report 2021*) so med mladimi med najpogosteje uporabljenimi prav aplikacije, ki omogočajo tudi dopisovanje: Snapchat, Instagram, Discord, TikTok, WhatsApp in Messenger.

2.1.1 Jezikovne značilnosti sporočil

Za sporočila je značilno, da združujejo elemente standardnega in nestandardnega jezika, ključno pa je to, da je sporočilo razumljivo naslovniku. Thurlow (2003) za pisanje sporočil izpostavlja troje načel, ki sledijo Griceovim maksimam: 1. jednatost in hitrost, ki se kažeta predvsem v krajšanju besed ter minimalni uporabi velikih začetnic in ločil, pri čemer ne gre zares za posledico tehnoloških ovir, ampak bolj za zahteve diskurza, 2. paralingvistična nadomestila, ki se nanašajo na elemente, s katerimi se nadomešča izgubo čustvenih in prozodičnih prvov, in 3. fonološko približevanje, ki dopolnjuje drugo točko in pripomore k bolj igrivemu in neformalnemu načinu izražanja. Mladi v sporočilih pišejo po načelu »napiši, kot bi to povedal«, tak jezik pa je tako razumljiv kot tudi primeren za konkreten sporočanjejski položaj (Thurlow 2003). Značilnosti sporočil navaja tudi Crystal (2008: 37–62), v grobem pa jih lahko razporedimo v naslednje skupine: piktogrami in ideogrami, kratice, izpuščanje črk (najpogosteje samoglasnikov), nestandarden zapis, krajšave in novosti (mdr. besedne igre).

Objavljenih je več jezikovnih analiz sms-ov; v drugih državah na primer Ling 2005, Hård af Segerstad 2005, Thurlow 2003, Lyddy idr. 2014, Anis 2007 in Kemp 2010, v slovenskem prostoru Kalin Golob 2008, Orel 2004, Jarnovič 2007 idr. Omenjene raziskave so pokazale, da mnoge značilnosti sms-ov na splošno veljajo za različne jezike, ki uporabljajo latinico, med drugim kratkost sporočil, neuporaba velike začetnice, izpust ločil in neknjižni jezik. Opaziti pa je, da so objavljene raziskave večinoma nastale na podlagi sms-ov, ki so bili natipkani na mobilne telefone z 12–15 fizičnimi tipkami. Tehnološke omejitve, ki jih izpostavljajo (zamudno tipkanje in omejenost s prostorom), so tako v bistveno večji meri kot danes vplivale na tvorjenje sms-ov, posledično pa tudi na sam potek komunikacije in jezik.

Pojav sporočil je vznemiril mnoge, ki so bili prepričani, da taka sporočila jeziku škodujejo in ga uničujejo. V širši javnosti se je v prvem desetletju 21. stoletja celo uveljavilo prepričanje, da je jezik sporočil nenavaden in nerazumljiv (Crystal 2008: 7–8, 13–33). S fenomenom sporočil so se tako pojavili strahovi, da bo nestandardna raba jezika v sporočilih vplivala na sposobnost predvsem otrok in mladih, da ne bodo znali pravilno zapisovati, uporabljati ločil in velikih začetnic ter da bodo nestandardno rabo jezika v sporočilih prenesli v pisne izdelke v šoli (Crystal 2008: 151–164). O zaskrbljenosti drugih, kako sms-i vplivajo na knjižni jezik in rabo jezika na splošno, poroča tudi Kalin Golob (2008), »spodbujanje kulture SMS-ov« pa so vključili celo v Resolucijo o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2007–2011.

O povezavah med jezikom v sms-ih in pismenostjo ter formalnim pisanjem je nastalo več člankov (mdr. Drouin, Davis 2009; Rosen idr. 2010; Plester, Wood, Joshi 2009). Ugotovili so, da so študentje pokazali razumevanje, da je neformalno oziroma neknjižno pisanje, kot ga uporabljajo

v sporočilih, neprimerno za formalno pisno komunikacijo (Drouin, Davis 2009), in da na težave otrok s pismenostjo jezik v sporočilih bistveno ne vpliva (Crystal 2008: 151–164). Neknjžna raba jezika v pisnih besedilih je bila pred internetno dobo res nekaj bolj ali manj neobičajnega, danes pa je na spletu množica besedil v nekknjžnem jeziku. Če imajo posamezniki zmožnost prilagajanja govora različnim situacijam, lahko to zmožnost prenesejo tudi na tvorjenje in razumevanje pisnih besedil. Sporočila so večinoma neformalna, nestandarden zapis pa ni nujno ali sploh ni posledica neznanja ali tehnoloških ovir, temveč zavestna izbira oziroma odločitev.

3 Metodologija

Sporočila (sms-e in sporočila iz aplikacij za dopisovanje) za analizo so prispevali študentje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Vsi, ki so pristali na sodelovanje v raziskavi, so prejeli elektronsko pošto z natančnimi navodili za oddajo sporočil in anketo z demografskimi vprašanji. Vsak posameznik je prispeval 25 svojih sms-ov in 25 svojih sporočil iz aplikacij za dopisovanje; sporočila so bila poslana osebam med 18. in 30. letom starosti, prav tako pa so v izbor vključili le sporočila, ki imajo vsaj tri besede. Če je bilo prejeto gradivo pomanjkljivo ali ni ustrezalo merilom, smo prosili za dopolnitev.

Zbranih je bilo 3900 sporočil 78 študentov, ki smo jih zaradi predvidevanja, da bo študijska smer vplivala na njihove jezikovne izbire,³ razvrstili v skupine: enopredmetni ali dvopredmetni študentje anglistike (26), enopredmetni ali dvopredmetni študentje slovenistike (28), študentje, ki ne študirajo slovenistike ali anglistike (20), anglisti in slovenisti (2) ter prevajalci (2). Prvi jezik vseh sodelujočih je slovenščina; med njimi je 14 moških, 62 žensk, dve osebi sta označili drugo, povprečna starost sodelujočih pa je bila 24,4 let.

Vsaj nekaj sporočil smo želeli analizirati v kontekstu, torej z replikami obeh udeležencev v pogovoru in s časovnimi oznakami, zato smo pridobili deset različno dolgih pogovorov (171 posnetkov zaslona, na enem je približno deset sporočil), ki nudijo vpogled v dinamiko sporočanja. Poleg tega je vseh 78 študentov, ki so posredovali svoja sporočila, rešilo anketo⁴ o komunikacijskih navadah. Vsa vprašanja, razen zadnjega (Kako se vsakodnevno sporazumevaš s prijatelji in bližnjimi, kadar ste fizično oddaljeni, in kakšne so tvoje sporazumevalne navade?), so bila zaprtega tipa.

4 Rezultati

Večina anketiranih študentov (92 %, n = 72) se vsak dan sporazumeva preko sporočil na družbenih omrežjih ali aplikacijah za dopisovanje, ki zahtevajo internetno povezavo. Le 67 % (n = 52) sms-e uporablja večkrat tedensko ali vsak dan. Večina je prav tako kot najpogostejši oziroma primarni način komuniciranja na daljavo s prijatelji izbrala sporočila na družbenih omrežjih ali drugih aplikacijah za dopisovanje (91 %, n = 71), sms-e je izbralo pet posameznikov, enkrat pa sta bila izbrana odgovora telefonski klic in glasovna sporočila.

³ Zbrana sporočila so bila v magistrskem delu analizirana tudi z vidika rabe angleščine, pri čemer je bila razlika med študijskimi smermi pri ugotovitvah relevantna.

⁴ Anketni vprašalnik je bil ustvarjen v aplikaciji 1KA, ki omogoča oblikovanje anketnih vprašalnikov, izvedbo spletnih anket in analizo podatkov.

Posamezniki se drugim prilagajajo že z izbiro načina komunikacije. V anketi jih je več navedlo, da se s prijatelji večinoma sporazumevajo preko aplikacij za dopisovanje, medtem ko družinske člane, še posebej babice in dedke, večkrat pokličejo:

- *mamo in none pokličem, z vsemi drugimi si pišem, razen če je nujno*
- *S prijatelji komuniciram največ po FB messengerju, z družino pa po telefonskih klicih in whatsappu.*
- *Preko smsjev se po navadi pogovarjam s tistimi, ki nimajo družabnih omrežji. Veliko lažje se mi je pogovarjati preko messengerja, malo manj pa preko instagrama.*

Izbira načina komuniciranja je odvisna tudi od urgentnosti posredovanja informacije. Če je nekoga treba nujno doseči, prej posežejo po klicu ali sms-u, saj bo prejemnik prek mobilnega omrežja dosegljiv v vsakem primeru, medtem ko mora imeti pri sporočilih v aplikacijah za dopisovanje na mobilni napravi vklopljen internet:

- *Klice uporabljam takrat, ko se dogovarjam za srečanje ali o stvareh, za katere se je treba hitro zmeniti.*
- *Uporaba določenega komunikacijskega sredstva je pri meni odvisna od potrebe in pomembnosti tega sporočila. Če potrebujem nekaj takoj, je klic prva izbira. Druga gotova izbira je SMS, saj ne zahteva internetne povezave in prav tako takoj prispe.*
- *Za vsakodnevne pogovore s prijatelji (šale, prigode itd) navadno po Messengerju, kadar se zgodi kaj kritičnega (prijateljici po enem letu spet teži bivši) pa prek klica. S starši si v skupinskem chatu pošiljamo veliko slik, v glavnem pa se pogovarjamo prek klicev (ker sta moja starša boomerja in je tako preprosto hitreje in lažje)*

Tudi druge raziskave so potrdile, da mladi pod 25. letom starosti raje pišejo sporočila, kot da bi se pogovarjali po telefonu. Katere aplikacije za dopisovanje izberejo, je odvisno od tega, kaj te ponujajo z vidika uporabniške izkušnje, poleg tega pa je zelo pomembno tudi, kaj uporabljajo osebe, s katerimi želijo komunicirati. Večina tudi z isto osebo komunicira preko različnih aplikacij. Anketirani študentje imajo v povprečju 4,2 aplikacije za dopisovanje (vključno s privzeto aplikacijo za sms-e), kar je manj kot mladi v ZDA in Veliki Britaniji, največ pa jih uporablja Facebook Messenger (97 %, n = 76), ki mu sledita Instagram (82 %, n = 64) in WhatsApp (42 %, n = 33).

V anketi so morali oceniti tudi, koliko dane trditve zanje držijo. To so označevali na lestvici od ena do pet (1 = sploh ne drži, 3 = delno drži, 5 = povsem drži); trditve so v tabeli 1 navedene po vrsti glede na stopnjo strinjanja.

Mobilne naprave nam omogočajo, da smo ves čas dosegljivi, s tem pa se je ustvaril tudi nekakšen pritisk na uporabnika, da se mora odzvati hitro, če ne kar takoj. Ta urgentnost se kaže v analiziranem gradivu, predvsem v sporočilih, ki se nanašajo na dogovarjanje za srečanje v živo, posamezniki pa kot pozen odziv razumejo tudi odgovor z zamikom le uro in pol (tabeli 2 in 3).

Hkrati je vsebina več sporočil takšna, da je za prejemnika relevantna samo takrat, ko je bila poslana:

- *Evo sm kle*
- *Oj, mini zajeb. Pozabla it s trole. Pridema za 5 min do tebe*

Tabela 1: Strinjanje s trditvami o sporazumevalnih navadah

Večino časa s prijatelji na daljavo komuniciram preko mobilnih naprav, ne preko računalnika.	4,6
Velikokrat pošljem več zaporednih sporočil.	4,4
Z isto osebo komuniciram preko različnih aplikacij.	4,3
Med dopisovanjem z drugimi večinoma počnem tudi druge stvari (npr. poslušam predavanja, gledam videovsebine, se vozim z javnim prometom, kuham ipd.).	4,3
Med dopisovanjem z drugimi uporabljam tudi druge mobilne aplikacije (npr. YouTube, splet, Instagram, TikTok itd.).	4,1
V sporočilih svoje razpoloženje in občutke izrazim s pomočjo čustvenih znakov.	3,8
Tudi če si z nekom dopisujem, včasih z odgovarjanjem preneham sredi pogovora, saj me bo sporočilo počakalo.	3,7
Ko se zjutraj zbudim, najprej v roke vzamem telefon in preverim obvestila ter morebitna sporočila.	3,6
Kadar od nekoga potrebujem hiter odgovor, ga vedno najprej pokličem.	3,6
SMS-e uporabljam redko, večino časa pa komuniciram prek drugih aplikacij, ki zahtevajo internetno povezavo.	3,5
Telefon imam ves čas pri sebi in spremljam, ali je prispelo kakšno novo sporočilo.	3,4
Pogovarjanje po telefonu mi je neprijetno, zato raje pišem sporočila.	2,9
Na sporočilo odgovorim, takoj ko ga prejmem.	2,8
Če si z nekom dopisujem, pogovor vedno zaključim.	2,5
Pisanje sporočil se mi zdi zamudno.	2,0

Tabela 2: Primer iz pogovora: dogovarjanje za srečanje v živo

ti napism k bom tm	Zmenen
js sm kle pr temu ufotu	Evo minuta

Tabela 3: Primer iz pogovora: »pozen« odziv

15:59	Hejlaa		
15:59	A se kej kopate		
		jaa	17:59
		ajej, ful ti pozn odpisujem, kaksna je situacija pr vs?	17:59

Analiza pogovorov je pokazala, da na sporočila z bolj urgentno vsebino sogovorniki večinoma odgovorijo hitro oziroma takoj po prejetju, pogovor pa se pogosto nadaljuje sinhrono. Po drugi strani pa so se anketiranci pretežno strinjali s tem, da včasih z odgovarjanjem prenehajo sredi pogovora, saj vedo, da jih bo sporočilo počakalo, in le delno, da na sporočilo odgovorijo takoj in da pogovor vedno zaključijo. Tudi analiza pogovorov je pokazala, da se nekateri nikoli formalno oziroma eksplicitno ne zaključijo, ampak se samo nadaljujejo ali začnejo na novo brez zaključka prejšnjega, sploh če spregledano ali neodgovorjeno sporočilo ni več relevantno.

V povezavi s tem se je izkazalo tudi, da so začetni pozdravi v sporočilih pogosti, kadar gre za pogovor, ki je primarno namenjen vzdrževanju stikov (tabela 4), pri hipnem deljenju informacij pa pošiljatelj k stvari preide takoj, brez uvodnih formalnosti:

- *omg update / mela sem covid*
- *Anja ves kdu je kle*

Tabela 4: Primer iz pogovora: začetni pozdrav za navezovanje stika

Hejlaa	
Kako je kej??	
	heeej
	evo dobr
	hengam v parku v berlinu

Na podlagi anketnih odgovorov, analize posameznih sporočil in pogovorov se kaže, da posamezniki večinoma sporočilo opazijo takoj ali vsaj kmalu po prejetju, potem pa se na podlagi trenutne situacije odločijo, ali sporočilo zahteva takojšnji odgovor ali ta lahko počaka. To oceno lahko opravijo na podlagi tega, kdo piše in za kateri prenosnik se je odločil ter ali so prisotni še kakšni drugi dejavniki, npr. da že vnaprej pričakujejo določeno sporočilo oziroma informacijo.

Še ena, že večkrat izpostavljena lastnost sporočil, ki je bila opažena tudi v gradivu, zbranim za ta prispevek, pa je kratkost sporočil. V preteklih raziskavah so jo najprej pripisali omejenosti z znaki ter porabljenemu času za tvorjenje sporočila, v povezavi s tem torej naporu pri tipkanju. Kmalu so ugotovili, da kratkost najverjetneje ni posledica omejitve dolžine, saj se večina analiziranih sms-ov ni niti približala omejitvi 160 znakov. Vendar pa so sporočila kratka tudi zdaj, ko pisanje ni zamudno in naporno, kot naj bi bilo včasih.

Zakaj so torej sporočila še vedno kratka? Vsaj eden od razlogov je ta, da jih večina pošilja več zaporedoma, pri čemer je mogoče opaziti, da novo sporočilo začnejo tvoriti, ko bi bilo treba preiti na novo poved ali celo stavek in to označiti z ločilom ali ko preidejo na novo informacijo. Hkrati takšno zaporedno pošiljanje sogovorniku ali sogovornici omogoči, da replike bere sproti in se po potrebi nanje tudi odziva, s čimer se pogovor še bolj približa pogovoru v živo (tabela 5).

Kot že omenjeno, je dopisovanje nekakšen hibrid med tradicionalno razumljenim pisnim in ustnim sporazumevanjem. Crystal (2006) navaja značilnosti govora, med drugim dinamičnost, sinhrono sporazumevanje brez časovnih zamikov, neposredni odziv sogovornika, uporabo diskurzivnih

Tabela 5: Primer iz pogovora: zaporedno pošiljanje sporočil

Ja to moj fotr pravi že skozi ja haha	No men se zdi ful pametna pripomba
	Kudos fotru
	Smart man
	From what I can deduce
	Al induce
	Mi smo bli klasiki in nismo delal indukcije pr mat haha
	Preglupi
Deduce :D	

Tabela 6: Jezikovne značilnosti sporočil

Značilnost	Primer
Emojiji	Ja sej si Levico volila ane 😊
Ideogrami	Hej, kak dolg bota vi2 še zuni? Js sm do zdejle
Kratice	Haha np, bodi dobro ❤️
Krnitve	Saj to. Enega sem jaz tudi zapisovala v razl oblikah in se odlocila za ta zadnjo. Pa bi se še enkrat isto zdaj, ce bi resevala [e]
Kratki nedoločnik	in nisem mogla zaspat
Izpust končnih ločil	a nej si kupm to
Izpust vejic	ej dej pohvali vitota ravnatci da je predlagal ce pridemo k njim. je ze prejsnji teden sprasevala ce kdo od ucitlov pozna koga ki bi prsu
Obsežna raba ločil	Ampak mela sm tko za sekundo blackout in sm bla tko???? Sir??? Meso???
Izpust presledkov	(Pomojebols da gres cim blizje, da se ne vozis kam dalec, ker brezveze:D)
Zapis samo z malimi črkami	ne mara gledalisca, filmov dram, ne pozna ikon iz 80ih. next please
Zapis samo z velikimi črkami	JAV SE MI HUDICA
Zapis lastnih imen z malo začetnico	poglejta storyje gregor ceglaj
Neuporaba šumnikov	Mal je jedu mokre hrane zdj pa tezi k hoce mojo jetrno pasteto hahaha
Besedilo med zvezdicami	Skubic *waits for approval, slowly explodes after delay*
Zatipki	Js uresnix nebi tok pice sam lah pa če ni kj družga
Zapis besed po izgovoru	Kvas klicov

markerjev in deiktov, neknjižni jezik in neverbalne spremljevalce. Praktično vse od naštetega se je v prilagojeni obliki preneslo tudi v sporazumevanje preko sporočil, predvsem s pomočjo raznih funkcij, ki jih omogočajo mobilne aplikacije.

S hitro povezavo časovnega zamika praktično ni, počakati pa je treba le na to, da posameznik tvori sporočilo, kar pa se zgodi relativno hitro. Da je pri dopisovanju pomembna hitrost, kaže tudi to, da sporočila niso premišljeno oblikovana, kot je to sicer značilno za večino drugih pisnih besedil, kar med drugim dokazujejo pogovorni besedni red in zatipki. Na njihovo hitro tvorjenje nas opozarja tudi to, da v analiziranih sporočilih ni toliko kratic in krajšanj, kot so o njih poročali v drugih raziskavah; torej se je potreba po ekonomičnosti pri tipkanju sporočil zmanjšala. Značilni so še kratke strukture, ki so pogosto brez ločil, pri večini sporočil pa prevladuje neknjižni jezik. V tabeli 6 so prikazane jezikovne značilnosti sporočil, ki so jih izpostavili oziroma opazili že v preteklih analizah, najti pa jih je bilo tudi v zbrnem gradivu za to raziskavo.

Čeprav je torej mogoče najti jezikovne značilnosti, ki se pojavljajo v več analiziranih sporočilih različnih tvork ali tvorcev in tudi različnih jezikov, pa so sporočila izrazito odraz individualnega izražanja in jezikovnih izbir posameznika. Nekateri posamezniki večinoma pišejo v narečju, spet drugi pogosto v angleščini, tretji celo knjižno, načeloma pa svoje pisanje prilagajajo tudi sogovornemu.

5 Zaključek

Tehnologija se bo razvijala še naprej, skupaj z njo pa tudi načini komuniciranja. Zdi se, da gre razvoj v smeri stalnega dostopa do interneta na mobilnih napravah, kar med drugim omogočata neomejen prenos podatkov in izboljšana zmogljivost baterije. Čeprav se torej doba sms-ov pri mladih, kot je videti, počasi zaključuje, dopisovanje za zdaj ostaja primaren način komunikacije na daljavo, le da so sporočila posredovana preko internetne povezave.

V objavljenih raziskavah o sporočilih so večinoma izpostavljali splošne jezikovne značilnosti sporočil, ki se pojavljajo pogosto, vendar pa je bilo (pre)malo poudarka na tem, kako izrazito individualni so sporazumevalne navade, izražanje in jezikovne izbire v sporočilih. Čeprav je nekatere značilnosti, kot so zapis lastnih imen z malo začetnico, nestandardna raba ločil in neknjižni jezik, mogoče najti v sporočilih različnih posameznikov in v več jezikih, prav za nobeno ne moremo trditi, da velja za vse posameznike, ki pišejo sporočila. Ne le, da se razlike kažejo med različnimi generacijami – niti v tako homogeni množici, kot so študentje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani ali celo posamezne smeri, ne moremo najti skupne značilnosti, ki bi veljala za vse analizirane tvorce – razen seveda te, da pišejo sporočila.

Viri in literatura

- Adults' Media Use and Attitudes Report. https://www.ofcom.org.uk/_data/assets/pdf_file/0020/234362/adults-media-use-and-attitudes-report-2022.pdf (dostop 8. 4. 2023)
- ANIS, Jacques, 2007: Neography: Unconventional Spelling in French SMS Text Messages. Brenda Danet, Susan C. Herring (ur.): *The Multilingual Internet: Language, Culture, and Communication Online*. Oxford; New York: Oxford University Press. 87–115.
- CRYSTAL, David, 2006: *Language and the Internet*. New York: Cambridge University Press.
- CRYSTAL, David, 2008: *Txtng: The Gr8 Db8*. Oxford: Oxford University Press.
- DROUIN, Michelle, DAVIS, Claire, 2009: R u Txtng? Is the Use of Text Speak Hurting Your Literacy? *Journal of Literacy Research* 41/1. 46–67.

- Evolution of the Mobile Phone.* <https://www.tigermobiles.com/evolution/#start> (dostop 8. 4. 2023)
- HADDON, Leslie, 2005: Research Questions for the Evolving Communications Landscape. Rich Ling, Per E. Pedersen (ur.): *Mobile Communications: Re-Negotiation of the Social Sphere*. London: Springer. 7–23.
- HALL, Jeffrey A., BAYM, Nancy, 2012: Calling and Texting (Too Much): Mobile Maintenance Expectations, (over) Dependence, Entrapment, and Friendship Satisfaction. *New Media and Society* 14/2. 316–331.
- HÅRD AF SEGERSTAD, Ylva, 2005: Language Use in Swedish Mobile Text Messaging. Rich Ling, Per E. Pedersen (ur.): *Mobile Communications: Re-Negotiation of the Social Sphere*. London: Springer. 313–334.
- HARRISON, Marissa A., GILMORE, Angela L., 2012: U Txt WHEN? College Students' Social Contexts of Text Messaging. *Social Science Journal* 49/4. 513–518.
- JARNOVIČ, Urška, 2007: Diskurzivne značilnosti SMS-ov. *Jezik in slovstvo* 52/2. 61–79.
- KALIN GOLOB, Monika, 2008: SMS-sporočila treh generacij. Miran Košuta (ur.): *Slovenščina med kulturami*. Celovec: Slavistično društvo Slovenije. 283–294.
- KEMP, Nenagh, 2010: Texting versus Txtng: Reading and Writing Text Messages, and Links with Other Linguistic Skills. *Writing Systems Research* 2/2. 53–71.
- LING, Rich, 2005: The Sociolinguistics of SMS: An Analysis of SMS Use by a Random Sample of Norwegians. Rich Ling, Per E. Pedersen (ur.): *Mobile Communications: Re-Negotiation of the Social Sphere*. London: Springer. 335–350.
- LYDDY, Fiona, FARINA, Francesca, HANNEY, James, FARRELL, Lynn, O'NEILL, Niamh Kelly, 2014: An Analysis of Language in University Students' Text Messages. *Journal of Computer-Mediated Communication* 19/3. 546–561.
- MICHELIZZA, Mija, 2008: Jezik SMS-jev in SMS-komunikacija. *Jezikoslovni zapiski* 14/1. 151–166.
- MobileLife Behavior Report.* https://uploads-ssl.webflow.com/600030d953a090264401bec1/61b360c14d317a6d60b949f1_MSR%20MobileLife%20Behavior%20Report%20June%202021.pdf (dostop 8. 4. 2023)
- OREL, Irena, 2004: Sporazumevanje nekoč in danes – od vzorcev pogovorov do mladostniških SMS-ov. Erika Kržišnik (ur.): *Aktualizacija jezikovnozvrstne teorije na Slovenskem: členitev jezikovne resničnosti*. Obdobja 22. 407–422.
- PLESTER, Beverly, WOOD, Clare, JOSHI, Puja, 2009: Exploring the Relationship between Children's Knowledge of Text Message Abbreviations and School Literacy Outcomes. *British Journal of Developmental Psychology* 27/1. 145–161.
- Pokritost mobilnih omrežij.* <https://www.telekom.si/pomoc-in-podpora/teme-pomoci/pokritost-in-dostopnost/pokritost-mobilnega-omrezja#faq=5> (dostop 8. 4. 2023)
- ROSEN, Larry D., CHANG, Jennifer, ERWIN, Lynne, CARRIER, L. Mark, CHEEVER, Nancy A., 2010: The Relationship between Textisms and Formal and Informal Writing among Young Adults. *Communication Research* 37/3. 420–440.
- SCHAEFFER, Katherine, 2019: *Most U.S. Teens Who Use Cellphones Do It to Pass Time, Connect with Others, Learn New Things.* <https://www.pewresearch.org/fact-tank/2019/08/23/most-u-s-teens-who-use-cellphones-do-it-to-pass-time-connect-with-others-learn-new-things/> (dostop 8. 4. 2023)
- TAKAHASHI, Toshie, 2014: Youth, Social Media and Connectivity in Japan. Philip Seargeant, Caroline Tagg (ur.): *The Language of Social Media: Identity and Community on the Internet*. London: Palgrave Macmillan. 186–207.
- THURLOW, Crispin, 2003: Generation Txt? The Sociolinguistics of Young People's Text-Messaging. *Discourse Analysis Online* 1/1.